Logica voor Informatica **VOORBLAD**
1 Februari 2011 **Toets 2**

Tijd 13.30-16.30

Aanwijzingen

- De toets is *gesloten boek*: je mag geen boek, lesmateriaal, of college aantekeningen gebruiken en ook geen uitwerkingen of bladen met hints van werkcollegeopgaven.
- Je mag wel één A4-tje met eigen aantekeningen gebruiken. Dit A4-tje mag aan beide zijden beschreven zijn.
- Er zijn 5 opgaven, elk met een a- en een b-onderdeel. Elk onderdeel telt voor 1 punt. De moeilijkheidsgraad van de onderdelen is niet altijd gelijk en kan dus variëren.
- Laptops, iPads, (grafische) rekenmachines, mobiele telefoons, en alle andere soortgelijke apparaten en gadgets dienen *niet* gebruikt en in de tas te blijven.
- Beantwoord opgaven in de volgorde die jij wilt.
- Beantwoord elke opgave op een APART vel i.v.m. het nakijken, zie hieronder.

Aanwijzingen bij opschrijven van antwoorden

- Maak van het tentamenpapier een aantal APARTE VELLEN:
  - scheur elk dubbelvel tentamenpapier door op de vouw in het midden
  - elke dubbelvel tentamenpapier geeft dus 2 aparte vellen
  - zorg dat je zo ten minste 5 aparte vellen krijgt, gebruik de rest als kladpapier.
- Beantwoord elke opgave op een APART vel.
- Schrijf leesbaar en niet met potlood.
- Schrijf op ieder vel dat je inlevert je **naam**.

VUL HET ONDERSTAANDE IN EN LEVER MET DE OPGAVEN IN:

Naam:

Studentnummer:

Nummer werkcollegegroep:

Omcirkel welke opgaven je inlevert: 1 2 3 4 5

Wat lever je in: dit voorblad en ... aparte vellen.

Lever dit voorblad ingevuld in, samen met de opgaven die je inlevert.

Lees eerst het voorblad **13.30 -16.30**

Opgave 1 (Formules en modellen)

1.a Wat wordt verstaan onder een atomaire formule.

1.b Is de volgende bewering juist: als $(\exists_x P(x) \to \exists_x Q(x))$ waar is in een zeker model M, dan is $\exists_x(P(x) \to Q(x))$ ook waar in dat model. Verklaar uw antwoord.

Opgave 2 (Logische equivalentie)

2.a Stel x komt niet vrij voor in ψ. Toon aan dat $(\forall_x \varphi(x) \to \psi) \to \exists_x(\varphi(x) \to \psi)$ logisch equivalent is aan TRUE. Laat dit zien door gebruik van standaardequivalenties. (NB TRUE, of T, is het equivalent van enige standaardtautologie zoals $\neg\chi \vee \chi$.)

2.b Bepaal een prenexe normaalvorm voor de volgende formule. Beschrijf de stappen waarmee u deze verkrijgt en waarom elke stap is toegestaan.

- $\exists_x \forall_y P(x, y) \to \forall_x \exists_y Q(x, y)$.

Opgave 3 (Logisch gevolg)

3.a Stel φ en ψ zijn willekeurige predikaatlogische formules. Stel dat $\{\varphi\} \models \psi$. Geldt dan ook altijd $\{\neg\varphi\} \models \neg\psi$? Verklaar of geef een tegenvoorbeeld.

3.b Welke van de volgende logische beweringen zijn juist, welke onjuist. Bewijs steeds uw antwoord.

- $\{\forall_x \forall_y (P(x, y) \to \neg P(y, x))\} \models \forall_z \neg P(z, z)$
- $\{\forall_x P(x) \to \exists_y Q(y)\} \models \exists_x \exists_y (P(x) \to Q(y))$
- $\models \forall_x(\neg P(x) \to P(f(x))) \to \exists_x P(x)$
- $\{\forall_x(P(x) \to Q(x)), \exists_x(P(x) \wedge \neg R(x))\} \models \exists_x(\neg Q(x) \wedge R(x))$

Opgave 4 (Afleidingen en afleidbaarheid)

4.a Stel x komt niet vrij voor in ψ. Toon binnen het axiomastelsel van de predikaatlogica (zoals op college ingevoerd, *zie ommezijde*) aan dat

$$\{\varphi\} \vdash (\forall_x \varphi \to \psi) \to \forall_x \psi$$

Laat dit dus zien zonder gebruik van modellen.

4.b Toon aan: $\{\forall_x \forall_y (P(x) \to \neg Q(x))\} \nvdash \exists_x(P(x) \wedge Q(x))$.

Opgave 5 (Floyd-Hoare logica)

5.a Wanneer is de correctheidsbewering $\{\varphi\}\ x := t\ \{\psi\}$ waar?

5.b Geef een afleiding in Hoare logica voor:

$$\vdash \{x > 1\} \text{ IF } 2x > y \text{ THEN } y := y - x \text{ ELSE } x := x + y\ \{x > y\}.$$

Elke opgave op een APART vel. Je naam op elk ingeleverd vel. Lever ook het voorblad in.

Waar van toepassing is de volgende axiomatisering voor de predikaatlogica te gebruiken:

Axiomas

1. $\varphi \to (\psi \to \varphi)$
2. $(\varphi \to (\psi \to \chi)) \to ((\varphi \to \psi) \to (\varphi \to \chi))$
3. $(\neg\varphi \to \neg\psi) \to (\psi \to \varphi)$
4. $\forall_x \varphi(x) \to \varphi(t)$, als term t vrij ('substitueerbaar') voor x in φ is
5. $\forall_x(\varphi \to \psi) \to (\varphi \to \forall_x \psi)$, als x niet vrij in φ is

Afleidingsregels

MP Modus Ponens: $\varphi \to \psi, \varphi \vdash \psi$

Gen Generalization: $\varphi \vdash \forall_x \varphi$